Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حیران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هر سهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمدعالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یوازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور بېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځوني وکړي، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کته ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته موږ ورته پرېږده...)) کله چې ددې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپـــل زور ووهو)). ډېره لټه مــــو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پانګه چې له کوره یې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پیسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پیسو په لټه کې شو، له خپل یو بل ملګري څخه مې یو مقدار پیسې د احسن پور په توګه واخیستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بیا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

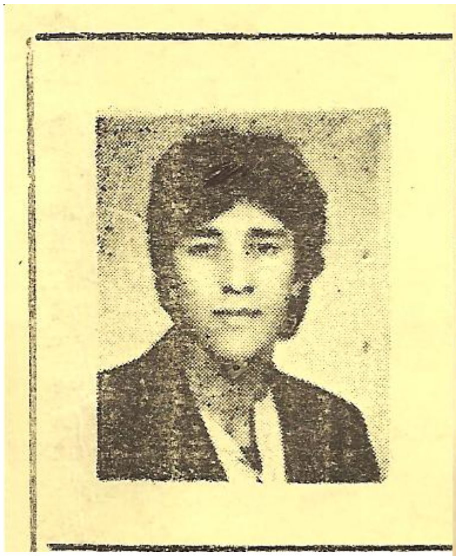

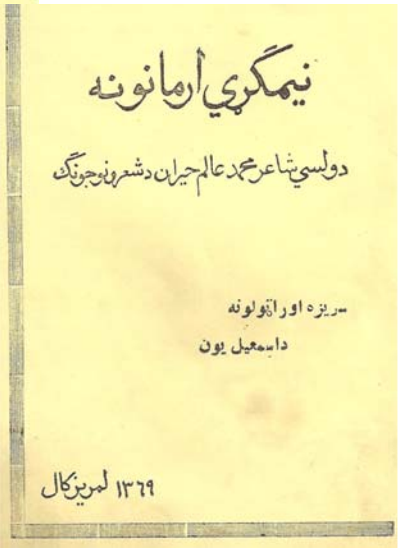

کتاب چاپ) امر واخیست، هغوی خپلې چاپخونې ته ولیکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ یې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئیس ښاغلی عبدالکبیر کاکـــــــــړ مې پېژند ګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محاسبې رئیس یې راوغوښت او ورته یې وویل، چې مور سره مرسته وکړي او ډېره ګټه راباندې ونه کړي، د څو ورځو په بهیر کې مو په حروفچیني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د یو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتی ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوې وه.

د کتاب تر چاپ دمخه ما او بهرامزی صیب دا سې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به یې ده ته خپلې او زمور بل ملګري ته خپلې پیسې بېرته ورکوم او که چېرې یې پیسې زیاتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کالیو کې نه ځایېدو. د یوې میاشتې په بهیر کې مو په زور او رضا پر لیکوالو او د شعر پر مینوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فریاد او اکبر کرګر مور سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، دکتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پیسې هم پوره شوې او زمور د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځینې کتابونه له مور څخه په وړیا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه ترې پاتې نه شول، خو مور ته یوه لویه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته یې لګښت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکښلای شو، دا یو فرهنګي انقلاب نه و، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې موږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیا مو همدې لړۍ ته دوام ورکړ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ، خو ځینو به اعتراض کاوه، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلې، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بيا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظيمواکۍ د جګړو پر مهال د يوه خونړي تنظيم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګڼې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو، زما خو زړه دا وايي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ يې د فرهنګي خدمت دا يوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حيران کتاب د چاپ خاطره به يې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مينه ولري، نو خدای(ج) يې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپيل کړې، اوس د نورو لويو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول يې زما په وس کې نه دي، خو د برياليتوب په لټه کې يې يم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هيله لرم، مــــــور ته د دعا لاسونه پورته کــــړي، چې خپل هېواد د پرديو له کلتوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکـري يرغـل څخـه وژغـورو او د نړيوالـو پـه کلتـوري تصويرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصوير په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هيله
پوهندوی محمد اسمعيل يون
د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوړو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په خوا کې یو ځل بیا ددې بری ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښني. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډیپلوم انجنیر عبدالکبیر کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئیس

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه پـه هـغو ګلڅېرو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعرۍ د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ پـه ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.

پـه ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تـل تـه ننوزي. پـه ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغـه توصیف نـه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار پـه تله د ورځې پـه نرخ خرڅېږي، بلکې ولسـي شـعر او شـاعرۍ د ټـولنې تـاریخ دی، د هغـې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.

او ښه خو لا داده چې زموږ د پښتو ژبې ولسـي شاعري ډېره غنـي او پراخـه ده او زمـوږ د ټـولنې او د هغـې د روحیـاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله پـه ولس کـې د زېږېـدونکو شـاعرانو زېږنـده ده او د پردیـو لـه هـر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو لیکوال وایي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ویلي دي چې سواد یې نه درلود. لیکل او لوستل یې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عامیانه شاعران د هر ډول بهرني تاثیراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقلید وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پیروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ایجاد کړي او دې مجبوریت داسې ادب راپیدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د یوه ولس روح منعکسوي.[1]

یو بل پوه وایي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زیات تجمل او سینګار نه قبلوي او د ژوند له حیاتي اړتیاوو سره پیوستون لري.)) [2]

د پښتو شاعرۍ زیاته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور چې زموږ په ولسي شاعرۍ کې لیدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معیاري شاعرۍ کې چې د باسوادو یا د تحصیل لرونکو

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.
[2] محمد صدیق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو زېږنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیسټونه اورېدل کېږي او دا ددې ښکارندويي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یا کـه ووایـو ټـولې سیمې لـه ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړې ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېږندويزې سیمې حیثیت لري. دلته داسې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له داسې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګـور ته کښته کـړ، خبرې کوو. خـو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه مـوده کې د خلکو په زړونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټهل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).(۱)

(۱) الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر **۱۳۴۵**ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر **۱۳۲۱**ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېرى شو، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنايي کورس ته معرفي کړای شو. پر **۱۳۲۲**ل کال له کورس څخه فارغ شو، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ څرنګوالي او څومره والي ته!

حیران د خپل ټول **۳۲** کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل وېې کړل او ښه خو لا داده، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وايي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دریو شیانو ته به مخه کوي. یا به لېونی کېږي، یا بـه شـرابو ته پناه وړي او یا به شاعرۍ ته مخه کوي.)) [1]

که موږ د ژوند د سختیو پورتنیو دریو نتیجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ تـه مخـه کړي او یا شاعري ورتـه مخـه کړي او دوه نورې خو یې انسان د ټولنیز ژوند لـه عـادي بهیـر څخـه باسي. خـو حیـران هـم ښـه پـه دې دی، چې شاعرۍ ته یې مخه کړې او پـه دې توګـه یـې د ژونـد لـه سـختیو سره د مبارزې لاره نیولې ده. حیران د خپل ځوان او لنډ عمر پـه موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژونـد او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم پـه ژبـه یې د موسیقۍ څپې هـم لـه شـعر سـره یوځـای کـړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[1] لاس او ګرېوان، د عبدالرشید رشید خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سریزه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم را واخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بريده د څومره والي او څرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأيد ځکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر په توګه يې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډيو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلڅېرو کې مخ د يار لټوم

حيران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصيل يې نه و کړی او نه يې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زياته زېږندوينه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لياقت او ذکاوت څخه په کار اخيستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړينه به يې ډېر کلونه په بر کې ونيسي او د ځينو مړينه خو به يې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حيران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زيات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، يو شمېر يې د غزل او يو شمېر نور يې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغليو چوکاټونو کې ليکلي دي. شعري ژبه يې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتيا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه يې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کينې ته يې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر يوه بله غوره ځانګړنه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرنګه چې حیران پر موسیقۍ پوره بلد و ، نو شعرونه یې د موسیقۍ له څپو سره ډېر ښه ویل کېږي او په ځینو وختونو کې خو په سېلابي سیستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسیقۍ سره برابر راغلی، په همغه یې بسنه کړې ده، ځینې شعرونه یې که د کاغذ پر مخ همداسې وواېو نو شاید له سکتې سره به مخامخ شو ، خو که د موسیقۍ له څپو سره یې یو ځای کړو ، ډېر خوند به ورڅخه واخلو ، وګورئ دا شعر له موسیقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

ستر ګو دې بیا ناغې پیدا کړلې غمجنې دې
چا نه ګیله مننې دې د زړګي سره
خاطر دې بیا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بیا ناغې شوې ناز پروره زما
چاته له درده غاښ چیچې لرې دلبره زما
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دې
تر پایه...

او یا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښیمه چاته
سل کړم د مینې سودا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محتوا له مخې د حيران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مينې روحيه زياته ليدل کېږي، خو په دې کې بيا انساني مينې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.

د حيران د شعرونو يوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په يوې داسې شاعرانه سيمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا يې ټوله ولسي شاعرانو نيولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کيسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او يا په خپله د هغه له خوا ويل کېږي، سړی له ورايه پوهېږي چې دا د حيران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه يې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې يو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حيران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا اميده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهيلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مينې له کبله چې شايد چا سره يې مينه درلودلـــــه او بيا خپلې هيلې ته نه دی رسېدلی. او په دويم ګام کې د اقتصادي ستونـزو له کبله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنیوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بیا هم په شعر کې یې دومره زیاته نا امیدي نه لیدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهیلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه یې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوي. حیران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بریالی شو، چې ډېر شعرونه یې زموږ له معیاري شعر سره سیالي وکړای شي او که د موسیقۍ له څپو سره یې برابرښت په پام کې ونیسو، زموږ تر ډېرو معیاري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي

اویا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

دغه راز د حیران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحیه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېرویو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سلګیو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځینو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شیانو خپل وخت تېروي.

ملګريــه ســتايه خــط و خــال ســتايه
ښـــکلا د ښـــکلو د جمـــال ســـتايه
په اوښکو سپينې سترګې څه کړې پرېږده
د تـــورو ســـترګو نـــاز و خيـــال ســـتايه

تر پايه...

همدا ډول حیران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې دا شخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه لیکلي او د خلکو غوږونو ته یې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو لیدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول لیکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، یانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، یانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته یې تر ډېرو شعرونو زیات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معیارونو ولاړه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکړې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترې لږې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه دا ده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځوریږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، يانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.
په هر حال حيران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به يې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپی، ګران وروز ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فرياد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره يې د مرحوم حيران د شعرونو په راټولولو کې مرسته وکړه او په همدې هيله چې خدای بښلي حيران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح يې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت

په ټوله پښتنه مينه

اسمعيل يون

۱۳۶۹ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هــر ســـهر چـــې د چمـــن کـــونج و کنـــار لټـــوم
زه پـــه هغـــه ګـــل ښېـــرو کـــې مـــخ د يـــار لټـــوم

مـــا د مينـــې فيصـــلو کـــې يـــو اشـــنا غـــوره کـــړ
محبـــت مـــې د ګلرخـــو پـــه دنيـــا غـــوره کـــړ
اوس د مينـــې پـــه ســـاحو کـــې وفـــادار لټـــوم

ژونـــد مـــې مينـــه مـــرګ مـــې مينـــه ســـودا مينـــه ده
مـــا د زړه پـــه ســـر ښـــکل کـــړی رښـــتيا مينـــه ده
اوس پـــه مينـــه د خـــوږې مينـــې دلـــدار لټـــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودايي غوندې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرايي غوندې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پاکه ربه نن د مینې اشنا نه شته
ځمکه نه شته اسمان نه شته دنیا نه شته

پرون جوړې منظرې وې په سرو ګلو
نن خورې ورې کېږدی، په بیدیا نه شته

په سرو ګلو به غوغا وه د بلبلو
هغه سوز و ساز بلبلې بورا نه شته

کاڼي بوټي راته لپې لپې ژاړي
وایي ښکلې نازولې لیلا نه شته

بېهوده د وفا تمه کړې حیرانه
ګلرخانو کې یو ټکی وفا نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د زړګـــي پـــټ زخمونـــه وښـــيمه چاتـــه
سل کړم د مينې سودا
خاونـده هېڅـوک مـې غـوږ نـه نيسـي ژړا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
د بـېلتانـه پـه تـور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څـه وکـړم لاس مـې نـه رسـېږي بلـې خوا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې پـه خپله ځان حلال کړم
څـو بـه سـړې سـړې ګيلـې کـوم اشـنا تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـل کـړم د مینـې سـودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وینو غـړپـونـه
عالمـه څـه بـه مـې پېښـېږي انتهـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا
وینې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
لـه نـاروا بـه څـه حاصـل کې
حیرانـه څـو بـه لاس پـه نـام یـې بېوفـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمايو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

يو پرهار نه دی چې غم د تشخيص وخورم
مرګنی د يار له لوري پيکان راغی

پرورش مې د خاطر په وينو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وينې مې شراب ورته نيولي
ښه چې بيا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړې
په اميد د وصال سوی حيران راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

یاره داسې خوار زار شې لکه زه
په غمونو ګرفتار شې لکه زه

خدای دې اور د عاشقۍ په تندي بل کړه
چې خبر د عشق په کار شې لکه زه

چې دا هومره اجتناب کړې له عاشقو
هسې ګیر په ګل رخسار شې لکه زه

د غمجنو غم هوس مه بوله پوه شه
له غمجنو خبردار شې لکه زه

زه حیران به نو نور څه وایم دلبره
د غمونو سزاوار شې لکه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د ښیا حسن ګدایي ده
جاهلانو تندکونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ څرخونه برابر خورم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

طبيبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه يمه د سل مې شو علاج

بې ځايه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د يار ديدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا ، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکين د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نــاز پــه کرشــمو کــې دې يــو بــل عجيــب اثــر دی
ارمــان د ناچــار عمــر او تســل مــې د ځيګــر دی
خــوږو ســترګو ســتونه مو ســېدل مــې شــو عــلاج

لاســونه را تــر غــاړه مو ســکه خولــه پــه خنــدا ډکــه
ابتــره ســاه نيــولې وار خطــا ده ځکــه پکــه
حيرانــه پــه رښــتيا چــې اوس بېلکــل مــې شــو عــلاج.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو زنده ګي په رښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګریوان خیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګریوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې زنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو اوښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ملګریه ستایه خط و خال ستایه
ښکلا د ښکلو د جمال ستایه

په اوښکې سپینې سترګې څه کړې پرېږده
د تورو سترګو ناز و خیال ستایه
زما پترې د وچو شونډو خوښ دي
ته دې په سرو شونډو زلال ستایه
زه به زګېروي و ته سلګۍ و همه
ته کوم بې غمه زړه خوشال ستایه
زه تومتې د زولنو لایق یم
ته نن د ښکلو زلفو جال ستایه

زه به تقدیر پسې بېدیا لټوم
د ناز حرم کې ته وصال ستایه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپينې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې دزړګي وايه يار ته مې سلام کوه

ناست يم يکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګيلو سره دا رنګين پيغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نيمه خوا درځي ګرانې لږ پرې پام کوه

لاس په نام دقت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وېسه د حيران پيغام، دا د مينې ډک سلام
نورنو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د نازولو په یاد خیال و سودا شومه زه
ځیرې ګرېوان ګرځمه رسوا رسوا شومه زه

زما د زړه پیمانه، له غمو ډکه شوله
خیال و سودا مې په، سر نن بې درکه شوله
د هرچا ګوته راته، د تومت لکه شوله
لاړم د غرو څوکو ته سر په صحرا شومه زه

ما د زړګي شیشه کې، اشنا لیدلی دی
د خوږې مینې په راز، مې پېژندلی دی
د خیله لاسه مې اور، ځانته لګولی دی
خیر که پتنګ په شانې دود په ښکلا شومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا، رابانـدې دا راغی
د کور و کلي پوزخند، د لېونتیا راغی
وایي حیران لېونی، هغه ده بیا راغی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

✵

غم دې په ما زور و پټ پټ مې ژړل
زه وم د غم کور و پټ پټ مې ژړل

جوړه قتلګاه وه مینې ژړېدې
هر طرف غوغا وه سرې لمبې ختې
بل د هجران اور و زړونه داغېدل

خوله په خندا ډکه وه ښکلې بې پروا
ناسته ثکه پکه وه سپین مخ یې زېبا
تور زلفان یې خور و ، ورو ورو رپېدل

خیال د اشنا یاد شو لاړم لاس په نام
زړه په دیدن ښاد شو و مې که سلام
بخت د حیران تور و یار کله کتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــا چـــې ولیــــده د یـــار ښـــکلی بشـــر
لکـــه خـــاص چـــې وي پـــه مـــا بانـــدې اختـــر

تـــورې زلفـــې یـــې پـــه نـــاز شـــانه کـــولې
لـــور تـــر لـــوره کښـــته پورتـــه و معطـــر

کرشـــمو کـــې یـــې یـــو بـــل عجـــب اثـــر و
زمـــا خـــوار زړګـــی یـــې خـــوار کـــړ یـــو نظـــر

بې پـروا مـې خـوا نـه تېـره شـوه موسـکۍ شـوه
اور یـــې بـــل کـــړ د حیـــران د زړه پـــه ســـر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څـو بـه ارمانونــه د زړه تنــګ ســاتم
نــوره بــه دې لار لکــه ملنــګ ســاتم

تا چې په سرو وينو سترګې سرې کړلې
زه بـه ليمـې سـرې پـه وينـو رنـګ سـاتم

ســترګو مــې د ســترګو لار څــارلې ده
غـوږ کـې د اشـنا د پـاولو شـرنګ سـاتم

درد د رنــدو ســترګو لــه دوا شــوله
ځکــه تــورې خــاورې د پتنــګ ســاتم

زه حيــران بــه اوس زړګــی تســل کړمــه
دا ګيلـې بـه يـار تـه پـه پالنـګ سـاتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مینې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خوږې خوږې خبرې د ربار مزه لري
خوبان که جنګ و قار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مینې پُرس و پال وي
غمونه ټول پایمال وي
عالمه هغه شپه د انتظار مزه لري
د مینې داسې کار وي
هر څوک چې ګرفتار وي
حیرانه خوار و زار وي
ټول ژوند د عاشقانو ناقرار مزه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✲

د بـــدو بـــد د ښـــو بـــه ښـــه يـــاد ېږي
وايـــه اشـــنا د تـــا بـــه څـــه يـــاد ېږي

هر څه به تېر شي مگر هېر به نه شي
د خـــوږې ژبـــې بـــه خـــواږه يـــاد ېږي

هـــر څـــه کـــوې خـــو نـــاروا مـــه کـــوه
داسـې خـو نـه چـې دا بـه نـه يـاد ېږي

ترخـه ترخـه وي تـريخ تـاريخ جـوړوي
د نـــن ترخـــه ســـبا ترخـــه يـــاد ېږي

سـترگې نـږدې کـړه د حيـران زړگـي تـه
سـتا خـوږې سـترگې يـې د زړه يـاد ېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېونۍ مينې دې هسې لېونی کړم
چې همه واړه عالم کې خندنی کړم

مستې سترګې دې د سرو لبانو ست کړي
بې صبري دې سپينې خولې ته هولنی کړم

چې د مخ ډيوې دې بلې په تور تم شي
هغه دم به ځان و جسم سپېلنی کړم

تېر خو هېر دې په حيران د سبا پرېږده
که يو ځلې دې را ياد لا پرونی کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه ګل د اوبو نم سره مزه که

د زیبا حسن کتو لایق دې نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
څکه مینه مې صنم سره مزه که.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✲

شـیرینه یـاره نـو پـه خولـه بـه ځـو ګیلـې کومـه
پرېـږده چـې مینـه کـې سـلګۍ وړې وړې کومـه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځیګر
بـل دې هجـران پـه زړه را ومنـډه د ظلـم خنجـر
خلاصـه مینـې دې پـه غـم کـې کړمـه شـام و سـهر
درتــه ګیلــې بــه نــو د کــومې قبیلــې کومــه

زړه مـې مجنـون شـو رانـه غـواړي د لـیلا سـترګې
لکـه ماشـوم یـې کړلـې سـرې نـو پـه ژړا سـترګې
نـه شـته نیازبینـه کـه ړنـدې شـوې د دنیـا سـترګې
خاونـده چـا نـه بـه تپـوس اوس د لیلـې کومـه

سـوی حیـران یـم سـوی آه سـوی فریـاد کومـه
ژړا لـه غمـه سـتا د دوه سـترګو پـه یـاد کومـه
وړې سـلګۍ بـه د مجنـون او دفرهـاد کومـه
دا مـې پـه برخـه دی سـلګۍ وړې وړې کومـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زړګیـــه تـــا تـــه لـــیلا بیـــا یـــاده شـــوه
ماتـــه جفـــا د بـــې وفـــا یـــاده شـــوه

غـــوټې پـــه موســـکه خولـــه خنـــدا کولـــه
بلبلـــه ســـتا مـــې واویـــلا یـــاده شـــوه

شـــبنم لـــه ګلـــه بېلېـــده ژړل یـــې
ځکـــه مـــې سمد ســـتي ژړا یـــاده شـــوه

حیرانـــه حـــال مـــې د پتنـــګ ولیـــده
ماتـــه د مینـــې نـــاروا یـــاده شـــوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نیمــــه شـــپه وه دخیـــالونو ولـــولې راغلـــې
د غمونـــو ډلـــې ډلـــې قـــافلې راغلـــې

نیمــه شــپه وه چــې د هجــر لمبــه بلــه شــوه
دا د غــم لمبــه مــې تــاوه لــه ګوګلــه شــوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس پـه تندي کېښـود پـه ژړا شـومه
لــه هیبتــه مــې پــه مــخ ســرې خــولې راغلــې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهـا ناسـت يمـه فريـاد د يـار پـه يـاد کـوم
سـوی سـوی اسـوېلی سـوی فريـاد کـوم
هـرې خـوا نـه د هجـران د غـم لمبـې راغلـې

نـور څـه نـه و تـوره شـپه وه يـو حيـران غريـب
يک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غريب
ځکـه خـولې تـه مـې نيمګړې څـو ګيلـې راغلـې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پــه زړه مــې د ژونــدون هغــه نازونــه ټــول ارمــان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
ارمــان مــې هــر زمــان دی ، د تـــورو تـــورو ستـــرګو

ســوری ســوری ځیګــر دی، د مینـــې انتظــار کــې
پــه زړه مــې جــوړ محشــر دی، د مینــې انتظــار کــې
یـــو مینـــه زمانـــه ده اشـــنا ډېـــر دې عاشـــقان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
څـــوک ســـر وهـــي ژړېـــږي، اختـــه پـــه اندېښـــنو
څـــوک زړه مښـــي ځـــورېږي اختـــه پـــه اندېښـــنو
لــه اوښــکو وینــو ډک یــې انتظــار دواړه چشــمان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
نــن تېــره پــه ســبا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
ســبا د غــم ســودا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
رنــګ ژېــړ پــه یارانــه کــې وچــې شــونډې د حیــران دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هســـې غـــم کړمـــه د ښـــکلو بـــې اختيـــار
پـــه رنـــو ســـترګو مـــې ورکـــه کړلـــه لار

نـــه پـــوهېږم چـــې دا څـــه رابانـــدې شـــوي
چـــې نـــه يـــار شـــم پېژنـــدلی نـــه اغيـــار

ســـرې لمبـــې شـــوې رانـــه تـــاوې پـــه کـــې ســـوځم
راتـــه اور شـــو نـــو ښايســـته ښـــکلی ګلـــزار

کـــه د ټـــول جهـــان خوبـــان ټـــول وفـــادار وي
پـــه قســـمت د خـــوار حيـــران دی جفـــا کـــار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودې سـوم جانانـه سـترګو کـې اثـر لـرې
زړه مـې شـو قلـم قلـم څـه خيـالي بشـر لـرې

راشـه سـاه مـې خېږي روح مـې تاتـه انتظـار دی
ای د زړګـي سـره نـور پـه دې کـې بـې اختيـار دی
مرمـه بـې لـه تانـه چـا بانـدې نظـر لـرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېږي درد مې زور دی
ای د رنـځ طبيبـه ! رارسـېږه حـال مـې نـور دی
ای د درد درمانـه راشـه کـه خبـر لـرې

مينـه دمـين وي خـو پالنـه وي دنيـا کـې
بيـا بـه پـس لـه مرګـه وفـا څـه کـوم عقبـا کـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيــران يــم څــه مــې کــړې رضــا دې خپلــه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــا يللى لــه ازلــه
ګرانــه مهربانــه تــه اختيــار پــه ســر لــرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رو یبـاره یـار تـه وایـه زمـا سـوال منـې کـه نـه؟
د مینـې پـه دنیـا کـې مـې وصـال منـې کـه نـه؟

دوه سترګې دې کړه پورته زه خیال ستا د لیدو کړم
رښـتیا وایـه محبـوبې دغـه خیـال منـې کـه نـه؟

د ګـل قـدر بلبـل کـړي د جمـال بـه عاشـقان
تعظـیم د عاشـقانو د جمـال منـې کـه نـه؟

یـو ځلـې دې خولـه راکـړه پـه ډېـره خـوږه مینـه
د مینـې ارزوګـانې هـر مهـال منـې کـه نـه؟

حیـران د ارزو ګلـه لـږ پـه بـد حـال مـې خبـر شـه
نیمګـړې التجـا مـې د بـد حـال منـې کـه نـه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څوک راتـه سلګۍ کـه څوک مې ځای پرځای وژلي دي
مـا چـې پـه ملالـو سـترګو هـرې خـوا کتلـي دي

زه چې سترګې توري شونډې سرې اوربل شانه کړمـه
تـورې زلفـې نـورې پـه سـپین مـخ دانـه دانـه کړمـه
ښـايي چـې تمـام عـالم بـه واړه دېوانـه کړمـه

سـترګې بـه ړنـدې وي پـه ليـدو چـې مبـتلا نـه شـي
هغـه زړه دې وچـوي چـې پـه يـو نظـر تـالا نـه شـي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې پـه جوش رانـه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون ځيرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځنې تللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رانـــه هېـــر کـــړو ډېـــر یادونـــه دا ســـتا یـــاد
چـــې رایـــاد شـــي بـــس زړګـــی شـــي پـــه فریـــاد

افـــرین دې پـــه دا هســـې یارانـــه شـــي
زه دې غـــم کـــړم صـــبح و شـــام و تـــه عنـــاد

ســـتا پـــه مینـــه چـــې زه هغـــو مره صـــادق یـــم
پـــه جهـــان بـــه نـــه مجنـــون و نـــه فرهـــاد

پـــس لـــه مرګـــه کـــه ښـــادې راشـــي لحـــد کـــې
څـــه فایـــده ده چـــې پـــه ژونـــد نـــه شـــو مه ښـــاد

نـــه د رب پـــه رضـــا لاړه نـــه روغېـــږې
پـــه حیـــران بېچـــاره وشـــو څـــه فســـاد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په ښکلو ارمانونو به دا سوی زړګی سوړ کړم
وطنه ! تا به جوړ کړم وطنه تا به جوړ کړم

زما ښايسته وطنه ولا ښه به دې سينګار کړم
دا توري سپېرې دښتې به دې ښې ګل و ګلزار کړم
ښايسته ښکلي زلميان به دې راپورته په تلوار کړم
دا وږي يتيمان به دې هر يو په ګېډه موړ کړم

ړانده، کاڼه بچي به دې بينا په زېربنا کړم
بيرغ به دې راپورته په چک چکو په هه ها کړم
زموږ ملي ناموس يې ټول به تا ځنې فدا کړم
قربان به دې خدمت کې نر او ښځه ځوان او زوړ کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پـــوهې لمـــر ختلـــی معلومـــداره ښـــکاره لار ده
تیـــارو د نـــاپوهۍ نـــه یـــو وتلـــي اوس ســـهار ده
منـــزل و هـــو روان یـــو خپـــل هـــدف تـــه مـــو تلـــوار ده
قسـم دی چـې بـد خوا بـه دې پـه ډېـر ارمـان کـې سـوړ کـړم

سـتا نـاوې بـه سـینګار شـي لـور تـر لـور بـه خوشـالي شـي
حیرانـه بیـا بـه هلتـه ټـول جهـان سـره سـیالي شـي
ازبـک و هـزاره افغـان بـه کلکـه وروروليـ شـي
هـر خـوا بـه کـور پـه کـور درځنـې ورک ملـي اروړ کـړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

تـر څـو پـه خـوب ویـده دي د وطـن ښایسـته زلمیـان
راپورتــه شــئ بیــدار شــئ لــږ څــه وپېژنــئ ځــان

وطـن زمـوږه کـور دی پـه خپـل کـور کـې نـا محـرم یـو
چـې نـوم د وطـن واخلـو نـو پـه دې ولـې مجـرم یـو
څــه وجــه ده ځوانــانو ســپېره خــور دهــر ظــالم یــو
بېګــاه ســبا پــه ســر د ظالمــانو خــورو ســوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یــو څپــک جــواري پــه ارمــانونو کــې زاړه شــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض څنې ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي موږه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر یو بوخت دی په خپل کار
تبعیض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوښې خوري ناترسه باداران

په ډېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار یو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار یو
ملا صاحب کړو امر دوزخیان شو معلومدار یو
حیرانه وایه موږه به شو کله جنتیان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جــــا هلانو خنـــدا اورمــــه ځـــورېږم
خلـــک مــــې ولـــې کچـــه بـــولي
هنــر زمــا پیشــه دی

عقـــل، شـــعور لـــرم انســـان یــــم
ځـــواني طاقـــت لرمـــه ځـــوان یــــم
د قـــام د هیلـــو ترجمـــان یــــم
د ګــران ولــس پــه خـدمتونو نــه شــرمېږم
هنــر زمــا پیشــه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــین پـــه خپـــل ملـــي کلچـــر یـــم
پـــه اهلیـــت کـــې ښـــه خبـــر یـــم
مســـخره نـــه یـــم بـــا هنـــر یـــم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنـر زمـا پیشـه دی

بشـــر خـــو ټـــول مغـــه بشـــر دی
یـــو اراده یـــو یـــې مصـــدر دی
کـــه خـــوار غریـــب کـــه معتبـــر دی
پـه کـور او کلـي کـې زه ولـې بـد یـادېږم
هنـر زمـا پیشـه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ماتـــه پـــه کعبـــه د چـــا قســـم مـــه راکـــوه
مینـــه مـــې حـــرم دی بـــل حـــرم مـــه راکـــوه

مینـــه خـــو پېغـــور نـــه دی د مینـــې لېونیـــه
ماتـــه پېغورونـــه د صـــنم مـــه راکـــوه

خیـر دی کـه د یـار لـه غمـه مـرم حکیمـه ودې مـرم
بـــس د زړه زخمـــو تـــه مـــې ملهـــم مـــه راکـــوه

دا زه حیـران لـه غمـه لېـونی او غمجـن خـوښ یـم
غـم مـې د یـار خـوښ دی بـل یـو غـم مـه راکـوه.

ابتره راغله ساه نیولې قسم
بې پروا تېره شوله غلې قسم

بېګاه مې خوا نه بې پروا تېره شوه
غره د حسن په ښکلا تېره شوه
له قاره شنه ښکلې لیلا تېره شوه
بیا کوم ناترسه قارولې قسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شغله وه رابنکاره غوندې شوه
د عاشقانو ننداره غوندې شوه
کږه وږه شوه کناره غوندې شوه
شوخه هوسۍ چا ځغلولې قسم

په ښایسته مخ یې سره ګلان کرلي
په سپینو لېچو یې ماران روزلي
په کرشمو یې عاشقان وژلي
د زړونو ښکار ته راوتلې قسم

حیرانه خیال وکه سودا د مینې
دا کوم مثال دی په دنیا د مینې
یا حقیقت به وي لیلا د مینې
که مې په خوب چېرته لیدلې قسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستــرګو دې بیــا نــاغې پیــدا کړلــې غمجنــې دي
چانــــه ګیلــــه منــــې دي د زړګــــي ســــره

خــاطر دې بیــا ولــې مــلال دی د زړه ســره زمــا
ستــرګې دې بیا نــاغې نــاغې شــوې نــازپروره زمــا
چاتــه لــه درده غاښــچیچې لــري دلبــره زمــا
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی دې ډک دی له ګیلو په خوله ویلې نه شې
د اندېښنو توپان د زړه تسلولی نه شې
د خواشینۍ، سلګۍ په شونډو پټولی نه شې
د غم سلګۍ دې بیا بې واره لغوړنې دي

د بڼو څوکې دې ابترې شوې تسل به غواړي
له اوښکو ډکې چاته برې شوې تسل به غواړي
د حیران خواته برابرې شوې تسل به غواړي
له ګیلو ډکې کرشمې دې اندېښمنې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زبېښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې نا کردې چې دې زما په ژوندون کړي دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړي دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن ستړي دي
هسې دې په ما را اړولي د غم خړي دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوښې او لړې چړي دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق ويلی نه شم راسره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کړه هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خير دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا څنګه ياري ده چې له ميني جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران انديښنه زور دی

زه په ژړا ناست يم ته زما په ژړا خاندې
چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې نا کردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حيران په اور ستي کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خير که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلې شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاتــــه ښـــکاره کړمـــه د زړه زخمونـــــه
اشـــنا پـــرې ایښــــي د جفـــا داغونـــه

زمـــا لـــه غمـــه دفترونـــه جـــوړ شـــول
نـــه شـــته د یـــار د غـــه عمـــده عرضـــونه

یـــو مـــې لـــه ځایـــه زړه پـــه غـــم ســـتي و
ســـترګو پـــرې ښـــخ کـــړل د ښهـــو ســـیخونه

زړګـــی مـــو مـــوړ دی پـــه نعمـــت د مینـــې
ســـبا بېګـــاه خـــورم د وصـــال غمونـــه

حیرانـــه زړه دې پـــه جفـــا تســـل کـــړه
د عاشـــــقانو وي نصـــــیب دردونـــــه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هغه یار د مینې بې وفا و پر ستم و خوت
چاته فریادي شم جفا کار زما صنم وخوت

څو به ستا له لاسه نازنینې د زړه وینې خورم
ستا د بېرحمۍ څپېړې زړه باندې سنګینې خورم
دغه زما حال دی اندېښنې دا ستا د مینې خورم
وکړه یو نظر د مینې ستا په خیال مې دم وخوت

نور عالم ګل واړه زندګي لري خندا سره
دا خو بخت زما دی الوده غم و سودا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه زمـــا بلـــد شـــو اند ېښـــنو ویـــر و ژړا ســـره
څـه وکړمـه خدایـه پـه نصیب مې د یـار غـم وخـوت

چاتـه سـتا لـه لاسـه دا زخمـي زړګـی ښـکاره کړمـه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پاره پاره کړمه
ســتا د ظلــم و زوره بــه نګــاره څــه چــاره کړمــه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حیـران مجبـور شـوم فریـادي درتـه راغلـی یـم
اور مـې پـه سـر بـل دی لکـه شـمع سـوزېدلی یـم
مرمـــه نـــه روغېـــږم لـــه دېـــر درده کړېـــدلی یـــم
ولـــې دې غمـــاز پـــه درکـــې مانـــه مقـــدم وخـــوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکی د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غاښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښته پورته ګورم هېڅ نه شته
خالي خلتې دي د سپرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پېچکاري وه که د زوړ غوييي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په ټیل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبوډر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا وینم
نه به یې سپینه خولګۍ د که په خندا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه به په مخه نازولې ليلا بيا راشي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا ووينم

نه به ژوندی يم نه به بيا زلفې تاوداري کړي
نه به په سپين جمال خالونه لارې لاري کړي
نه به حيران ته راښکاره سترګې خماري کړي
پيدا به نه شي که څلور کونجه دنيا ووينم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا ته راغی او پر روښنفکري کورنۍ کې زېږېدلی دی.
لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړي لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیاد جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیلیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیيان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې،سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.
سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړۍ شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هيلې — ګډه شعري ټولګه — دويم ۱۳۸۷
- نيمګړې ارمانونه — د حيران شعري ټولګه — دويم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل — ګډه شعري ټولګه — دويم ۱۳۸۷
- د نازو انا ياد — د سيمينار د ليکنو ټولګه — دويم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کليات — د استاد الفت نثرونه — دريم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري — د اسحق ننګيال شعري منتخبات — دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر — دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر — دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر — دويم ۱۳۸۷

د - يونليکنې:

- د اماراتو سفر — د اماراتو يونليک — دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی — د اروپا يونليک — لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو — د امريکا يونليک — لومړی ۱۳۸۷

هـ- خېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه — دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری — دويم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود — دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي ژبانونه — دويم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببرړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په ورېمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنۍ سمون لومړی ۱۳۸۷
- او سنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او وسېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan's poems collection

Collected

By:

M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3

9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library